

18.06.13

Oikeusministeriölle

Lausuntopyyntöne Oikeudenhoidon uudistamisohjelmasta 2013-2025

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus lausuu seuraavaa:

Ohjelmasta lausuminen hyvän lausunnon edellyttämällä tavalla on ohjelman laajuuden ja moninaisuuden vuoksi vaikeata ja osin jopa mahdotontakin. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että ohjelma on ensisijaisesti luettelo lukuisista mahdollisista tulevista ja tarpeellisista, mutta myös irrallisista toimenpiteistä ilman, että ohjelmassa olisi ensiksi pyritty määrittelemään tuomioistuinlaitoksen toiminnan kokonaisvaltaisen järjestämisen tarve ja mallinnus, ja vasta sen jälkeen ryhdytty kasaamaan tämän lopputuloksen vaatimia yksityiskohtia. Tällä tarkoitan sitä, että ensiksi pitäisi pystyä määrittelemään niin käräjäoikeuksien kuin hovioikeuksienkin lukumäärä nimenomaisesti kansalaisten oikeusturvan lähtökohdan perusteella ja sen jälkeen päättää, mitä asioita nämä yleiset tuomioistuimet ja varsinkin käräjäoikeudet käsittelevät, millä kokoonpanolla asioita käsitellään ja mitä asioita kuuluu niiden tuomiovallan piiriin.

Menemättä syvemmälle ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden perusteisiin käräjäoikeus nostaa luettelomaisesti esille seuraavia asioita, joiden toteuttamiseen tulisi ryhtyä nopealla aikataululla:

- Lautamieskokoonpanon supistaminen ja myös lautamiesjärjestelmästä kokonaan luopuminen ainakin nykyisessä muodossaan, koska lautamiehiltä puuttuu tieto ja taito toimia vaativassa tuomarin tehtävässä. Lautakuntajärjestelmän tarpeen yhtenä perusteena olevan tuomioistuintoiminnan läpinäkyvyyden valvonnan hoitaa nykyisin media vahvalla tavallaan.
- Tuomioiden yksinkertaistaminen siten, että ne voidaan ainakin yksinkertaisissa asioissa perustella vain suullisesti, ellei joku asianosaisista, asia muutoin taikka muutoksenhaku vaadi niiden kirjallista muotoa.
- Follo - järjestelmän kehittämisen jatkaminen ja sen laajentaminen valtakunnalliseksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Telefax	Sähköposti
PL 60 80101 Joensuu	Kauppakatu 20 80100 Joensuu	029 56 48310	029 56 48376	pohjois-karjala.ko@oikeus.fi

- Tiedoksiantojärjestelmän kehittäminen yksinkertaisemmaksi ja enemmän sähköiseksi.
- Videokuulemisen ja asioiden käsittelyjärjestelmien (RITU, AIPA) kehittäminen hyvin toimiviksi ja niiden käyttämisen turvaaminen riittävillä ja hyväta-soisilla laiteresursseilla.
- Summaaristen asioiden siirtäminen joko suoraan ulosottoviranomaiselle taikka ainakin keskitetysti 3 - 5 käräjäoikeuteen.
- Tuomioistuinviraston perustaminen.

Käräjäoikeusverkoston kehittämisen osalta käräjäoikeus haluaa todeta seuraavaa:

- Käräjäoikeuksien lukumäärän pitäminen nykyisenä, taikka vain "ruuhkasuomen" muutaman pienehkön yksikön mahdollisen yhdistämisen jälkeen, on välttämätöntä.
- Tuomiopiiriin tulee perustua ainakin maaseutus Suomessa maakunta-alueisiin.
- Tuomioistuinlaitoksen ja sen edustajana ensimmäisen asteen tuomioistuimen tulee olla osana valtion vahvaa identiteettiä alueellisissa maakuntakeskuksissa.
- Kansalaisten oikeusturvan saaminen ja heidän oikeutensa oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sen kaikissa merkityksissään on turvattava osana valtion välttämättömien palveluiden järjestämistä.
- Edellä mainittua vaatimusta tukee vahvasti myös se, että useat maakuntakäräjäoikeudet ovat osoittaneet toimintansa tehokkuuden ja paremmuutensa ns. keskiuurena käräjäoikeutena.

Käräjäoikeus haluaa vielä esittää yhden uudistamisohjelmassa käsittelemättömän seuraavan kehityssuunnan, mikä liittyy myös keskiuureten ja sitä pienempien käräjäoikeuksien toimintaedellytysten turvaamiseen:

- Käräjäoikeuksissa käsitellään yhä enenevässä määrin laajoja ja oikeudellisesti vaikeita asioita, joita käsitteleviltä tuomareilta edellytetään juuri kysymyksessä olevan oikeudenalan sekä kansallisen että kansainvälisen lainsäädännön ja oikeuskäytännön syvällistä tuntemusta. Tämä pystyttäisiin turvaamaan hovi-oikeuspiireittäin mahdollistamalla käräjäoikeuksissa työskentelevien asiantuntijatuomareiden asian käsitteleminen myös muussa kuin omassa käräjäoikeudessa.

Juhani Mähönen
laamanni

